

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

24.02.2021 № 18-478

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Разумкову Д. О.

Щодо результатів аудиту
ефективності використання
субвенцій на виплату грошової
компенсації ветеранам війни

Шановний Дмитре Олександровичу!

На засіданні Рахункової палати 10.11.2020 розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб (відповідальний за організацію та проведення аудиту – заступник Голови Рахункової палати Майснер А. В.) і за підсумками обговорення прийнято рішення (додаються).

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» інформуємо.

Запровадження з 2017 року надання з державного бюджету місцевим бюджетам субвенцій на виплату грошової компенсації для придбання житла ветеранам війни та членам їх сімей, які потребують поліпшення житлових умов та мають інвалідність внаслідок війни, дало змогу розпочати реалізацію гарантій держави на їх соціальний захист у цій сфері як вияв шани за їх особистий внесок у захист незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України.

Завдяки виділеним протягом 2017–2019 років 2 млрд грн грошової компенсації 1632 учасники антитерористичної операції, 369 воїнів-інтернаціоналістів, 22 постраждалих під час Революції Гідності та члени їх сімей змогли реалізувати закріплене за ними законодавством право на житло. Водночас на сьогодні право більше ніж 4 тис. ветеранів війни залишається нереалізованим. На це за даними Міністерства у справах ветеранів України потрібно щонайменше 5 млрд грн та 10 років безперервного фінансування відповідних видатків у обсягах на рівні попередніх років.

Поряд з недостатністю щорічних обсягів фінансового забезпечення, негативно вплинуло на досягнення запланованих цілей неналежне планування та розподіл коштів субвенцій, недосконалість механізму забезпечення права таких осіб на житло та окремих положень законодавства, які регулюють питання взяття громадян на квартирний облік, призначення та виплати їм грошової компенсації. Це з боку окремих ветеранів війни

породило низку зловживань своїм правом на отримання грошової компенсації, а службових осіб окремих місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування – невиконання або неналежне виконання своїх службових обов'язків при прийнятті рішень про визнання осіб потребуючими поліпшення житлових умов, призначенні їм грошової компенсації та визначенні її розміру.

Неналежний рівень виконавської дисципліни на всіх стадіях управління бюджетними коштами зумовив численні порушення та недоліки. У цілому встановлено порушень норм законодавства на суму 32,5 млн грн (7 відс. від обсягу фактично перевірених коштів), чим заподіяно матеріальну шкоду (збитки) державі на суму 5,6 млн грн та матеріальну шкоду 51 ветерану війни на суму 5,0 млн гривень. Неефективно (неекономно, непродуктивно, нерезультативно) використано 15,9 млн грн та внаслідок неефективного управління не використано за призначенням 3,4 млн грн, які повернено до державного бюджету.

Житлове законодавство є недосконалим, не відповідає сучасному стану справ у житловій сфері та потребує осучаснення положень у частині забезпечення житлом громадян, які потребують соціального захисту. Так, діючий з 1983 року Житловий кодекс Української РСР визнає громадян, які проживають у гуртожитку, такими, що потребують поліпшення житлових умов. У результаті, в Київській області встановлено факт реєстрації в гуртожитку у м. Бровари на площі 241,3 кв. м **418 осіб** (або на одному квадратному метрі двох осіб), що дозволило 20 ветеранам війни, які фактично не проживали у гуртожитку, отримати статус особи, що потребує поліпшення житлових умов, стати на квартирний облік та отримати призначення грошової компенсації. Нерідко у такий спосіб деякі громадяни обходять у черговості на отримання компенсації ветеранів війни, які реально і тривалий час проживають у непридатних житлових приміщеннях.

Механізм здійснення реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування осіб в Україні, визначений у постанові Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207, дозволяє реєструвати за згодою власника житла на одній площі необмежену кількість родичів (дружина, чоловік, сестра, племінник, діти дружини, батьки, теща, тесть) та інших осіб і, як наслідок, надає можливість особам набувати права тих, які потребують поліпшення житлових умов. Аудитом встановлено факт реєстрації місця проживання **203 осіб** в однокімнатній квартирі, площею 38,7 кв. м, розташованій у Шевченківському районі м. Києва.

У зв'язку з цим, права осіб, які дійсно потребують поліпшення житлових умов та мають право на грошову компенсацію, порушуються.

Неоднозначність, нечіткість та недосконалість окремих положень порядків виплати грошової компенсації створили умови для неефективного управління бюджетними коштами.

Передбачена в порядках виплати можливість спрямування грошової компенсації в один із найризикованіших видів інвестування – придбання майнових прав на об'єкти житлового будівництва, за умов, коли законодавством заборонено втручатися державі в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, призвела до того, що станом на 01.06.2020 ветеранами війни проінвестовано **15 млн грн** у будівництво житла, яке фактично в експлуатацію у передбачені в договорах терміни не введено

(невиконання договірних зобов'язань забудовником в окремих випадках сягає майже три роки).

Сторонами договорів здебільшого виступали не забудовники, а суб'єкти надання фінансових послуг. Тільки з ТОВ «Фінансова компанія «Житло-Капітал», основним видом діяльності якого є «інша допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення», у 2017 році трьома ветеранами війни укладено договори на загальну суму 4 млн грн, термін виконання яких спливає більше одного року, однак об'єкти будівництва в експлуатацію не введені та кошти не повернені.

Недотримання службовими особами окремих місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування вимог законодавства при взятті громадян на квартирний облік, призначенні та виплаті грошової компенсації призвело до численних порушень та завдання матеріальної шкоди (збитків) державі, а також ветеранам війни.

Призначення та виплата грошової компенсації окремим ветеранам війни, які відповідно до рішень виконавчих комітетів Бердичівської, Броварської, Горішньоплавнівської, Полтавської міських рад, Печерської районної у м. Києві державної адміністрації неправомірно взяті на квартирний облік, у зв'язку з відсутністю у них статусу осіб, які потребують поліпшення житлових умов, призвело до завдання матеріальної шкоди (збитків) державі на суму 4,3 млн гривень.

Нездійснення щоквартального перерахунку розміру грошової компенсації у зв'язку зі зміною опосередкованої вартості спорудження житла, що передбачено порядками призначення і виплати грошової компенсації, призвело до недоотримання у 2017–2019 роках 40 ветеранами війни у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Полтавській областях грошової компенсації на суму 2,8 млн грн, або в середньому 70 тис. грн кожним. При цьому таке неперерахування допускалося здебільшого за погодженням з самими заявниками через ризик неотримання компенсації взагалі.

Порушення окремими місцевими органами соціального захисту населення вимог щодо перерахування грошової компенсації та оформлення права власності на житло, визначених в порядках виплати, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 719, від 28.03.2018 № 214 та від 18.04.2018 № 280, призвело до порушень та нерезультативного використання бюджетних коштів.

В одинадцяти випадках вказаними органами у Житомирській, Львівській і Київській областях в порушення вимог зазначених постанов Кабінету Міністрів України перераховано на рахунки ветеранів війни 12,0 млн грн частинами, а не в обсязі, визначеному в рішенні комісії, що створило умови для порушення черговості отримання компенсації іншими особами, оскільки перевага надавалася тим, хто вже отримав частину коштів.

Указане стало також своєрідним закріпленням (резервуванням) за окремими отримувачами коштів грошової компенсації, що дозволяло їм не повертати їх на рахунок державного бюджету по закінченню року.

Відсутність належного контролю з боку місцевих органів соціального захисту населення в Дніпропетровській та Київській областях за правильністю укладання ветеранами війни договорів купівлі-продажу квартир зумовила факти оформлення права власності на придбане житло одноосібно на заявника, а не на всіх членів сім'ї, на яких було розраховано

грошову компенсацію, та призвела до нерезультативного використання **12,7 млн гривень**. Як наслідок, створено умови для подальшого продажу житла отримувачем без погодження членів сім'ї, а також подальших фінансових втрат держави внаслідок повторного звернення та отримання компенсації з причини незабезпеченості членів сім'ї.

Загалом запроваджений механізм розв'язання житлових проблем ветеранів війни потребує вдосконалення.

Надання з державного бюджету коштів на виплату грошової компенсації ветеранам війни на поліпшення їх житлових умов не передбачено положеннями Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та Бюджетного кодексу України, в яких регламентовано лише надання пільг у вигляді забезпечення житлом, а не виплату грошової компенсації.

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» не передбачає інших механізмів (іпотечне кредитування, компенсація за кредитами тощо) розв'язання найважливіших для вказаної категорії громадян проблем, крім першочергового (позачергового) забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Виділеної суми грошової компенсації достатньо лише для обмеженої кількості та категорії громадян. Не впроваджено диференційованих підходів (поділ отримувачів за групами інвалідності, статусом особи (померла, загинула, пропала безвісти), потребами у житлі, фінансовим станом, соціальною активністю та самозабезпеченням тощо) для реалізації ветеранами війни свого права на житло на пільгових умовах.

Відсутність ведення Єдиного державного реєстру ветеранів війни та припинення ведення Єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов, не забезпечує акумулювання на рівні держави консолідованої інформації про ветеранів війни та їх перебування на квартирному обліку.

Зазначене створює суттєві ризики неефективного та незаконного використання бюджетних коштів.

Про результати аудиту поінформовано профільні комітети Верховної Ради України.

Додатки: на 47 арк.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан